

SAOPĆENJE FIRST RELEASE

Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA/YEAR XII

SARAJEVO, 25.10.2018.

BROJ/ NUMBER: 9

EKONOMSKE STATISTIKE ECONOMIC STATISTICS INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA U BOSNI I HERCEGOVINI U SEPTEMBRU 2018. GODINE CONSUMER PRICE INDEX IN BOSNIA AND HERZEGOVINA IN SEPTEMBER 2018

U septembru 2018. godine na mjesečnom nivou zabilježen rast nivoa cijena za 0,5%.

Cijene proizvoda i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju u Bosni i Hercegovini mjerene indeksom potrošačkih cijena, u septembru 2018. godine u odnosu na prethodni mjesec, u prosjeku su zabilježile rast nivoa za 0,5%.

Više cijene u odjeljcima Hrane i bezalkoholnih napitaka, Odjeće i obuće, Stanovanja i režijskih izdataka, Zdravstva te Prijevoza.

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje (COICOP), u septembru 2018.godine u odnosu na prethodni mjesec, u prosjeku je zabilježen rast cijena u odjeljcima Hrane i bezalkoholnih napitaka za 0,3%, Odjeće i obuće za 3,8%, Stanovanja i režijskih izdataka za 1,0%, Zdravstva za 0,4% te Prijevoza za 0,8%.

Niže cijene u odjeljcima Komunikacija, Rekreacije i kulture te Ostalih dobara i usluga.

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje (COICOP), u septembru 2018.godine u odnosu na prethodni mjesec, u prosjeku je pad nivoa cijena zabilježen u odjeljcima Komunikacija za 0,1%, Rekreacije i kulture za 0,9% te Ostalih dobara i usluga za 0,2%.

In September 2018, on average, price level increase of 0,5%, was recorded.

By divisions of COICOP classification in September 2018 compared to previous month, price index increased by 0,5%.

Higher prices in divisions of Food and non-alcoholic beverages, Clothing and footwear, Housing and utilities, Health and Transport.

By divisions of COICOP classification, in September of 2018 as compared to the previous month, the price index increased in divisions of Food and non-alcoholic drinks by 0,3%, Clothing and footwear by 3,8%, Housing and utilities by 1,0%, Health by 0,4% and Transport by 0,8%.

Lower prices in divisions of Communications, Recreation and Culture and Other goods and services.

By divisions of COICOP classification in September 2018 compared to previous month, the price index decreased in divisions of Communications by 0,1%, Recreation and Culture by 0,9% and Other goods and services by 0,2%.

Na godišnjem nivou u prosjeku zabilježen rast nivoa cijena od 1,7%.

Nivo cijena u septembru 2018.godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine viši je za 1,7%.

Prosječni rast cijena zabilježen je u odjeljcima Hrana i bezalkoholni napici za 0,1%, Alkoholna pića i duhan za 6,0%, Stanovanje i režijski izdaci za 3,4%, Zdravstvo za 2,4%, Prijevoz za 12,1%, Rekreacija i kultura za 1,2%, Obrazovanje za 0,1% te Restorani i hoteli za 0,5%.

Prosječni pad cijena je zabilježen u odjeljcima Odjeća i obuća za 11,0%, Namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće za 1,3%, Komunikacije za 0,3% te Ostala dobra i usluge za 1,4%.

On annual level, on average, price levels increased by 1,7%.

The price level in September 2018 as compared to the same month of the previous year increased by 1,7%.

The average increase of prices was recorded in divisions of Food and non-alcoholic beverages by 0,1%, Alcoholic beverages and tobacco by 6,0%, Housing, water, electricity, gas and other fuels by 3,4%, Health by 2,4%, Transport by 12,1%, Recreation and Culture by 1,2%, Education by 0,1% and Restaurants and hotels by 0,5%.

The decrease of prices on average was recorded in divisions of Clothing and footwear by 11,0%, Furniture and furnishing by 1,3%, Communications by 0,3% and Other goods and services by 1,4%.

Indeks potrošačkih cijena prema klasifikaciji COICOP u septembru 2018. godine
The Consumer Price Index by COICOP classification in September 2018

COICOP	Odjeljak	IX 2018 VIII 2018	IX 2018 IX 2017	IX2018 XII2017	I-IX 2018 I-IX2017	IX2018 Ø 2017	IX2018 Ø2015	Division	COICOP
00	Ukupan indeks	100.5	101.7	100.9	101.3	101.2	100.4	Total Index	00
01	Hrana i bezalkoholna pića	100.3	100.1	100.5	100.8	100.0	100.0	Food and non-alcoholic beverages	01
01.1	Hrana	100.3	100.2	100.5	101.0	100.1	99.6	Food	01.1
01.2	Bezalkoholna pića	100.4	99.4	100.1	99.4	99.5	103.1	Non-alcoholic	01.2
02	Alkoholna pića i duhan	100.0	106.0	105.8	106.8	106.8	118.1	Alcoholic beverages and	02
02.1	Alkoholna pića	99.9	100.7	99.9	99.6	99.5	98.5	Alcoholic drinks	02.1
02.2	Duhan	100.0	107.7	107.6	109.2	109.1	125.3	Tobacco	02.2
03	Odjeća i obuća	103.8	89.0	90.1	90.0	88.4	72.8	Clothing and footwear	03
03.1	Odjeća	104.9	89.8	92.4	90.6	89.9	73.8	Clothing	03.1
03.2	Obuća	101.2	87.0	85.3	88.7	85.1	70.6	Footwear	03.2
04	Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti	101.0	103.4	98.0	102.4	101.3	102.7	Housing, water, electricity, gas and other fuels	04
04.1	Stanarina	100.0	100.9	100.9	103.3	102.8	110.3	Actual rentals for housing	04.1
04.3	Održavanje i popravka stana	100.2	101.1	101.0	100.7	101.1	101.2	Maintenance and repair of the dwelling	04.3
04.4	Vodosnabdjevanje i različite komunalne usluge	100.3	100.6	100.3	100.4	100.6	101.9	Water supply and miscellaneous	04.4
04.5	Električna energija, plin i drugi energenti	101.2	104.3	97.2	102.7	101.3	102.3	Electricity, gas and other fuels	04.5
05	Namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće	100.0	98.7	99.3	99.0	98.8	96.7	Furnishings, household equipment and routine maintenance of	05
05.1	Namještaj, pokućstvo, tepisi i ostale podne prostirke	100.1	99.4	100.0	98.6	98.9	97.8	Furniture and furnishings, carpets and other floor	05.1
05.2	Tekstilni proizvodi za kuću	99.8	97.9	98.3	97.8	97.5	94.7	Household textiles	05.2
05.3	Kućanski aparati	99.8	98.3	98.6	98.6	98.0	95.0	Household	05.3
05.4	Stakleno i stolno posuđe	100.1	97.5	98.4	96.6	96.7	92.2	Glassware, tableware and household	05.4
05.5	Alat i oprema za kuću i vrt	99.9	100.0	100.2	100.1	100.0	99.3	Tools and equipment for	05.5
05.6	Dobra i usluge za redovno održavanje kuće	100.0	98.4	99.1	99.3	98.8	96.3	Goods and services for routine	05.6
06	Zdravstvo	100.4	102.4	102.4	101.7	102.7	104.5	Health	06
06.1	Medicinski proizvodi, pomagala i oprema	100.6	104.0	103.8	102.5	104.3	107.9	Medical products, appliances and equipment	06.1
06.2	Zdravstvene usluge, osim bolničkih	100.0	100.1	100.3	100.5	100.5	98.7	Out-patient services	06.2
06.3	Bolničke usluge	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	105.3	Hospital services	06.3
07	Prijevoz	100.8	112.1	109.9	108.0	110.8	109.3	Transport	07
07.1	Kupovina vozila	100.1	99.6	99.5	99.7	99.5	98.0	Purchase of vehicles	07.1
07.2	Upotreba prijevoznih sredstava	101.2	115.5	112.3	110.0	113.6	111.6	Operation of personal transport	07.2
07.3	Usluge prijevoza	99.2	103.3	105.1	102.9	104.3	105.5	Transport services	07.3

*nastavak tabele

COICOP	Odjeljak	IX 2018 VIII 2018	IX 2018 IX 2017	IX2018 XII2017	I-IX 2018 I-IX2017	IX2018 Ø 2017	IX2018 Ø2015	Division	COICOP
08	Komunikacije	99.9	99.7	99.7	98.5	98.7	96.8	Communication	08
08.1	Poštanske usluge	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Postal services	08.1
08.2	Telefonska i telefaks oprema	98.8	91.3	91.5	91.8	88.4	77.2	Telephone and telefax	08.2
08.3	Telefonske i telefaks usluge	100.0	100.3	100.3	99.0	99.4	98.4	Telephone and telefax services	08.3
09	Rekreacija i kultura	99.1	101.2	101.5	101.2	101.8	104.3	Recreation and culture	09
09.1	Audiovizuelna, foto i informatička oprema	99.5	94.8	95.7	96.2	94.4	85.2	Audio-visual, photo and information processing	09.1
09.2	Ostala trajna dobra za rekreaciju i kulturu	99.7	100.4	100.4	101.2	100.8	101.8	Other major durables for recreation and culture	09.2
09.3	Ostali predmeti i oprema za rekreaciju, vrt i kućni ljubimci	100.2	98.8	98.5	99.5	98.7	96.5	Other recreational items and equipment,	09.3
09.4	Usluge rekreacije i kulture	100.0	103.6	103.6	101.9	104.0	110.6	Recreational and cultural	09.4
09.5	Novine, knjige i pisaći pribor	100.1	101.6	101.3	101.6	102.0	103.3	Newspapers, books and stationery	09.5
09.6	Paket aranžmani	87.7	96.7	101.8	104.3	101.5	111.2	Package	09.6
10	Obrazovanje	100.0	100.1	100.1	100.0	100.1	101.4	Education	10
10.1	Predškolsko i osnovno obrazovanje	100.7	102.5	102.4	100.9	102.7	106.1	Pre-primary and primary education	10.1
10.2	Srednjoškolsko obrazovanje	99.6	99.3	99.3	98.8	98.6	99.1	Secondary education	10.2
10.4	Univerzitetско obrazovanje	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.9	High school and university education	10.4
10.5	Obrazovanje nedefinisano po nivou	98.7	98.6	98.5	100.0	98.7	102.8	Education not definable by level	10.5
11	Restorani i hoteli	100.0	100.5	100.4	100.4	100.5	101.2	Restaurants and hotels	11
11.1	Usluge ishrane	100.0	100.6	100.5	100.5	100.7	101.8	Catering services	11.1
11.2	Usluge smještaja	100.1	100.1	100.1	99.4	99.6	98.0	Accommodation services	11.2
12	Ostala dobra i usluge	99.3	98.6	98.9	99.8	98.8	98.0	Other goods and services	12
12.1	Lična njega	100.0	98.8	99.4	99.7	99.0	97.2	Personal care	12.1
12.3	Lični predmeti druge namjene	100.3	96.3	96.6	98.0	96.7	93.7	Personal effects n.e.c.	12.3
12.5	Osiguranje	97.5	97.6	97.6	99.8	97.6	97.6	Insurance	12.5
12.6	Finansijske usluge	100.0	101.5	100.0	101.5	101.1	107.3	Financial services	12.6
12.7	Ostale usluge	100.0	100.0	100.0	100.2	100.2	101.2	Other services n.e.c.	12.7

Definicija indeksa potrošačkih cijena

Indeks potrošačkih cijena predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda i usluga koje domaćinstva kupuju radi zadovoljenja svojih ličnih potreba na ekonomskoj teritoriji Bosne i Hercegovine.

Namjena

Svrha prikupljanja potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini je dobijanje mjere inflacije u zemlji, entitetima i Distriktu Brčko. Pored toga indeks potrošačkih cijena se koristi i za usklađivanje plaća i zarada u skladu sa kolektivnim ugovorima, te penzija i socijalnih davanja. Također se koristi i za očuvanje vrijednosti kod ugovora s indeksnim klauzulama, omogućuje upoređivanje stope inflacije s drugim zemljama, omogućuje upoređivanje kretanja cijena unutar zemlje između pojedinih regiona i služi kao osnov za deflacioniranje pojedinih makroekonomskih agregata u statistici nacionalnih računa i u druge svrhe.

Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju u 2018. godini čini 615 proizvoda. Svakog mjeseca prikuplja se oko 21000 cijena na unaprijed definisanom uzorku prodajnih mjesta na dvanaest geografskih lokacija.

Obuhvat indeksa

Geografski obuhvat, Cijene se prikupljaju na dvanaest lokacija (gradova) u zemlji (Banja Luka, Bihać, Bijeljina, Brčko, Dobo, Istočno Sarajevo, Mostar, Prijedor, Sarajevo, Trebinje, Tuzla, Zenica) odabranih prema kriteriju broja stanovnika i njihovoj ulozi u geografskom području kojem pripadaju.

Obuhvat proizvoda. Obuhvaćeni su najvažniji proizvodi i usluge koje kupuje stanovništvo radi finalne potrošnje. Obuhvat dobara i usluga redovno se revidira kako bi se očuvala reprezentativnost liste proizvoda s obzirom na ukuse potrošača i njihove navike u pogledu kupovine.

Defintion of Consumer Price Index

Consumer Price Index represents a measure of average prices (goods and services) which consumers buy for their personal needs.

Purpose

Consumer Price Index in Bosnia and Herzegovina is used as a measure of inflation in state, entites and District Brcko. It can be used as an indicator of values with index clauses, it also serves as a deflator of final consumer purchasing power and it is also used in inflation comaprison among other regions. CPI can serve as a deflator of National accounts data and other purposes.

Consumer Price Index in Bosnia and Herzegovina

Consumer Price Index in Bosnia and Herzegovina is caluculated on the basis of the resrepresentative list of products that in year 2018 consisted of 615 different items. Each month over 21 000 prices are being collected in accordance with defined sample of outlets and 12 geographical locations.

Scope of the index

Geographic coverage, The prices are being collected in 12 geographic locations (towns) in country (Banja Luka, Bihac, Bijeljina, Brcko, Dobo, Istocno Sarajevo, Mostar, Prijedor, Sarajevo, Trebinje, Tuzla, Zenica) chosen by the criterion of their weight in terms of population and their role with respect to the geographical areas that they belong to.

Product coverage. All relevant goods and services bought by the reference population for the purpose of final consumption are included in the index. The coverage of goods and services is reviwed regularly in order to ensure the representativnes of the basket with respect to the consumer tastes and purchasing practices.

Snimanje cijena

Sve cijene se prikupljaju lokalno na način da snimatelji od entitetskih Zavoda za statistiku i Agencije za statistiku BiH dobijaju jasne specifikacije naziva proizvoda i njegove COICOP šifre te jedinice mjere koje trebaju posmatrati na terenu. Snimatelji na osnovu tih informacija samostalno biraju konkretan proizvod čiju će cijenu snimati na određenom prodajnom mjestu. Snimatelj mora izabrati konkretni proizvod u skladu sa kriterijem najprodavanijeg proizvoda na datom prodajnom mjestu. Kako bi se osiguralo da snimatelji iz mjeseca u mjesec snimaju cijene istih proizvoda te kako bi se moglo pratiti koje proizvode snimatelji posmatraju na terenu oni u upitnik unose i unaprijed definisan skup dodatnih karakteristika proizvoda i informacije o eventualnim zamjenama proizvoda ukoliko ih bude. Takav način snimanja omogućuje praćenje promjene kretanja cijena između dva perioda ali ne i poređenje prosječne cijene između različitih geografskih lokacija.

Za potrebe indeksa potrošačkih cijena snimanje cijena se vrši sljedećih dana u mjesecu:

- za poljoprivredne proizvode koji se prodaju na tržnicama cijene se prikupljaju dva puta mjesečno i to u prvoj i trećoj sedmici u mjesecu;
- za sve ostale proizvode cijene se u skladu sa važećim Evropskim regulativama prikupljaju jedanput mjesečno (između 1. i 21. u mjesecu) s tim da se nužno održava isti interval između prikupljanja.

Ponderi

Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena su koeficijenti koji odražavaju relativnu važnost odabranih proizvoda i usluga u ukupnoj potrošnji domaćinstava na domaćem teritoriju. Pomoću njih se izračunavaju elementarni indeksi kao ponderisani prosjeci. Bazirani su na podacima povezanim sa finalnom potrošnjom domaćinstava i na podacima o broju stanovnika.

Osnovni izvor podataka za izradu pondera za obračun indeksa potrošačkih cijena je Anketa o potrošnji domaćinstava. Za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena od januara 2018. godine primjenjuju se ponderi koji se baziraju na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava za 2015. godinu. Ponderi se svake godine korigiraju s kretanjem cijena u prethodnoj godini.

Price collection

All the prices are being collected by the personnel of the statistical institutions in both entities and BHAS. The price collectors receive a clear specifications of the item name, it's COICOP code and unit of measurement that they should collect in specific outlet. They choose a concrete item for price collecting in specific outlet, in accordance with the criterion of the most sold products in that outlet. In order to be sure that the collector is collecting prices for exactly the same items each month, the form for the price collecting also includes the informations on detailed product description in terms of brands, variety and quantity, as well as the informations on possible replacements of items. All of this allows us to monitor the exact price change in two different periods, but not the comparison of average prices between different geographical locations.

For the purposes of CPI calculations the price collection is scheduled as follows:

- *for agricultural products sold on green markets the prices are being collected twice a month, in the first and third week of a month;*
- *for other items the prices, in accordance with European Regulation, are being collected once a month (on the 1 and 21 of the month) with the obligation of maintaining the interval of price collection.*

Weights

Weights used for calculating the CPI reflect relative importance of the sampled goods or services in the total consumption of resident households within the domestic territory. They are used for elementary indices calculations as the weighted averages. They are based on the data linked to the household final consumption and population.

The most important data source for calculating the weights used in the consumer price indices are the Household Budget Survey. Since January 2018 the compilation of the CPI has been based on the weights derived from household expenditures from the Household Budget Survey 2015 updated every year according to price movement recorded in a previous year.

Klasifikacija

Za klasificiranje proizvoda iz statistike potrošačkih cijena upotrebljava se Klasifikacija lične potrošnje prema namjeni (Classification of Individual Consumption by Purpose-COICOP) koja dijeli izdatke na dvanaest osnovnih odjeljaka proizvoda i usluga za koje se izračunavaju indeksi.

Agregiranje

Izračunavanje indeksa potrošačkih cijena počinje izračunavanjem elementarnih indeksa (indeksa proizvoda) i indeksa reprezentativnih stavki na nivou gradova. Pri tome se kao mjera srednje vrijednosti koristi geometrijska sredina. Agregirani indeksi se nakon toga izračunavaju korištenjem Laspeyres-ove formule za ponderisanu aritmetičku sredinu, počevši od indeksa reprezentativnih stavki na nivou entiteta sve do općeg indeksa za Bosnu i Hercegovinu. Referentna baza za izračunavanje indeksa je 2015. godina.

Ostale definicije

Proizvod: bilo koji proizvod ili usluga za ličnu potrošnju koji se mogu kupiti. Skupni naziv za proizvode i usluge.

Reprezentativna stavka: proizvod na najnižem nivou agregacije, odnosno proizvod u prodajnom mjestu na jednoj geografskoj lokaciji za koji se može procijeniti ponder.

Stopa promjene: stopa promjene u specifičnom referentnom periodu u poređenju sa vrijednošću sa početka tog perioda ili iz konkretno definisanog ranijeg perioda.

Classification

The classification of products used in the CPI is based on the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). The COICOP divides consumer expenditures into twelve different divisions of consumer goods and services.

Aggregation

Consumer Price Index calculation begins with the computation of elementary aggregate indices (items indices) and representative position at the level of towns. Elementary aggregate indices are calculated by using Laspeyres formula for weighted arithmetic mean starting from the level of representative positions indices at the level of entities to the overall index at the level of Bosnia and Herzegovina. Reference base year for index calculation is 2015.

Other definitions

Products: any consumer goods or services that can be purchased. a term covering both goods and services.

Representative position: lowest level of product aggregation. i.e. item in an outlet in a geographic location with a weight.

Rate of change: rate of change of prices in a specific reference period compared with the value from the beginning of that period or from specifically defined earlier period or in a specific period of time.

Izdaje i štampa Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine. 71000 Sarajevo. Zelenih beretki 26
Published and printed by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina. 71000 Sarajevo. Zelenih beretki 26

Telefon/Phone: +387 (33) 911 911 · Telefaks/Telefax: +387 (33) 220 622
Elektronska pošta/E-mail : bhas@bhas.gov.ba · Internetska stranica/Web site: <http://www.bhas.gov.ba>

Odgovara: direktor dr.sci. Velimir Jukić
Person responsible: Velimir Jukic.Ph.D, Director

Saopćenje priredili: Rubina Ligata i Gorčin Stojanović
Prepared by: Mrs. Rubina Ligata and Mr.Gorcin Stojanovic

Podaci iz ovog saopćenja objavljuju se i na internet.
First Release data are also published on the Internet
